

Клод Моне, приблизно 1864 рік

Фотограф Едмон Барна

Оскар-Клод Моне на цій фотографії двадцять два роки. Він випромінює впевненість; перед нами самовдоволений юнак, який, попри дрібну статуру, наділений умінням приковувати до себе увагу. Краватка зумисне зав'язана по-богемному зверху, погляд його хоч і пронизливий, але лагідний. Уже незабаром його молодечі пухкі губи заховаються за густою бородою, яка у старшому віці домінуватиме над рештою рис обличчя.

Моне найбільш відомий як головний представник французького імпресіонізму. Він, як і інші імпресіоністи, зумисне прагнув зображати сучасні теми й дотримуватися сучасного стилю. Цим принципам Моне не зрадив до кінця життя. Попри це, його підхід був особливий та індивідуальний. Він ніколи не був послідовником когось чи чогось і активно опирався правилам і теоріям.

Протягом вісімдесят шість років життя Моне працював не покладаючи рук. Його беззастанно стимулювала жага малювати. Протягом шістдесяти надзвичайно творчих років він створив понад дві тисячі картин. Хоч у молоді роки Моне намагався завоювати визнання та мав чималі фінансові труднощі, до тих пір, як він досягнув середнього віку, він уже був одним із найуспішніших художників у історії, справжньою знаменитістю свого часу. Попри успішну кар'єру, Моне не став спочивати на лаврах. Коли йому було вже далеко за сімдесят і навіть вісімдесят, він усе ще продовжував малювати і розвивати своє мистецтво — вражаючи і по-новому.

[>>> Купить книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

Молодий жартівник: юність 1840–1858 років

Оскар-Клод Моне народився у Парижі 14 листопада 1840 року. Він був другою дитиною у сім'ї Клода Адольфа, моряка торгового флоту, і його музично обдарованої дружини Луїзи-Жюстін. Коли Моне було п'ять років, сім'я переїхала у Гавр, де його батько почав працювати на свого шурина-бакалійника. Моне дуже подобалося жити так близько біля моря і досліджувати прилеглу сільську місцевість, але йому було важко зосереджуватися на навчанні: «Усі шкільні зошити я обмальовував зневажливими портретами учителів, у анфас або в профіль, максимально їх спотворюючи». До шістнадцятирічного віку Моне так прославився своїми карикатурами, що, як він потім стверджував, заробив чимало грошей, малюючи жителів Гавра. Щонеділі близько п'яти його карикатур вивішували у вітрині рамарні, де кормилися жителі міста, щоб пореготати, упізнаючи на карикатурах себе чи друзів.

Клод Моне
Petit Boulevard Theatral
1860 р.

Папір, олівець,
34 x 48 см
Музей Маріетта-Моне, Париж.

Натхненний маринами Будена

Над карикатурами Моне власник рамарні вивішував невеликі марини успішного місцевого художника Ежена Будена. Багато років потому Моне напише: «Я вважаю Будена своїм учителем», — але коли Моне вперше з ним познайомився — а тоді хлопцю було п'ятнадцять, — він по-юнацькому зверхньо поставився до старшого вчителя і його марин. Отож одного дня Буден сказав хлопцю, що той марнує свій талант, малюючи карикатури, і порадив йому натомість спробувати намалювати тамтешні морські красивиди. Згодом Моне згадуватиме поїздку з Буденом до моря: «Я спостерігав за всім особливо пильно, і мені здалося, ніби з моїх очей зіраали пелену... Я врешті збагнув, яким може бути малерство... Ви [Буден] першим навчили мене бачити і розуміти!».

Аксент Будена на живописі просто неба, відтворення світла й ефектів природи, особливо біля моря, відтоді мали тривалий вплив на Моне. Дійсно, Буден мав більший безпосередній вплив на роботи Моне, аніж будь-хто з інших його вчителів. До того, як його роботи вперше були представлені на виставці, а йому тоді було майже вісімнадцять, бач-о-бач з Буденом, на щорічному шоу у Гаврі, Моне вже чітко обрав тематику і підхід до малювання, які домінуватимуть упродовж його подальшої творчості.

Ежен Буден
Пляж у Трувії
Примітано 1870–1874 рр.

Олія, дерево,
22,5 x 46,2 см
Лондонська Національна галерея, Лондон

[Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

Поза стінами дому: Париж 1859–1861 років

Буден порадив Моне почититися в одному з паризьких ательє. Такі заклади зазвичай були майстернями успішних художників, які брали на навчання молодих учнів. Попри те, що Моне з раннього віку подавав великі надії, його батько був не в захваті від наміру сина побудувати кар'єру художника. Проте після смерті матері тітка Моне (бездітна і грошовита) вирішила підтримати творчі прагнення племінника. Вона погодилася допомогти йому оплатити навчання у Парижі.

Хоч Моне і було лише вісімнадцять, коли він уперше приїхав у Париж, але вже тоді у ньому проявлялася притаманна йому наполегливість іти власною дорогою. Замість того, щоб почати навчання в одному з традиційних ательє, як цього й хотіла тітка Лекадр, він вирішив відвідувати більш ліберальну *Académie Suisse*, де не було формального навчального процесу. Попри це, там завжди можна було знайти натурників, панувала атмосфера старанності і працьовитості і, щонайголовніше, там Моне міг черпати натхнення у роботах своїх однокурсників, серед яких був Каміль Піссарро, який з часом також став імпресіоністом і вірним другом Моне на все життя.

Ті декілька рисунків і малюнків Моне, які збереглися з цього раннього етапу його кар'єри, демонструють надивовижку розвинений, з огляду на його вік, рівень майстерності художника. Ба більше — судячи з листів, які він надсилав Будену, Моне вже тоді не лише володів глибоким розумінням того, що роблять інші художники, а і проявляв зацікавлення арт-ринком. Хоча, можливо, Моне був занадто впевнений у собі, бо, судячи зі свідчень, він витрачав чимало часу на ще одне зі своїх тривалих уподобань — досконому пити і їсти. Він не міг втриматися і не приєднати до завісників паризьких кафе! Його улюбленим закладом був горезвісний *Brasserie des Martyrs*.

Армія

Сім'я Моне була не в захваті від його паризького способу життя. Коли у квітні 1861 року доля до Моне не усміхнулася і його призвали на військову службу (тоді влада вибирала приззовників за принципом лотереї), його сім'я, ймовірно, сподівалася, що військова дисципліна допоможе йому позбутися звички безкінечно собі потурати. Але схоже на те, що Моне розглядав службу в армії як ще одну захопливу творчу пригоду. Він зголосився приєднатися до лав *Chasseurs d'Afrique* (Першого полку легкої кавалерії Африки). Його полк направили в Алжир, а сам Моне носив чудову пурпурну уніформу і навчився їздити верхи. Там він зазедве бачив бойові дії, але, як згадував багато років потому: «Так багато почерпнув для творчого бачення... враження від світла і кольору, які я отримав... [посіяли] зерна для моїх майбутніх експериментів».

Закість семи років, які Моне мав відслужити в армії, він пробув там лише трохи більше року, тому що захворів на черевний тиф і у серпні 1862 року його відправили одужувати додому. Тітка Лекадр пошкодувала племінника і купила в полку його звільнення. Згідно з тогочасними правилами, вона мусила заплатити чималу суму, три тисячі франків, щоб купити солдата, який би замінив її племінника на службі. Вона наполягала, щоб своєю чергою цього разу Моне працював у поті чола і навчався за більш традиційними методами.

[Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](#)

Повернення до навчання і перший успіх у Салоні, 1862-1865 роки

Моне почав навчатися у майстерні живопису Шарля Глейра, який славився тим, що для нього малюнок завжди поступався рисунку, а реальне — ідеальному. Вважається, що одного разу він розкритикував малюнок Моне з натури зі словами: «Ти йому намалював такі ноги, ніби він хлопчик на побігеньках!». Коли у відповідь на це Моне відрубав, що просто малював те, що бачив, Глейр відповів, що хай там як, а завжди потрібно дотримуватися ідеалів краси класичного періоду: «Нам не можна ніколи забувати про античність!». Попри це, у майстерні живопису Глейра не було таких суворих правил, як у інших майстернях, і тому це місце приваблювало студентів з широким світоглядом, які у цей період мали найважливіший вплив на Моне. Зокрема, саме там Моне потоваришував з Фредеріком Базілем, П'єром-Огюстом Ренуаром і Альфредом Сіслем. Вони залишались друзями на все життя, і через приблизно десять років об'єднання цих художників зрештою спричиниться до заснування імпресіонізму.

Тим часом Моне мусив щось робити, щоб перекопати тітку Лекадр, що він не пускає її гроші за вітром, і єдиним способом зробити це у Парижі 1860-х років було виставити свої роботи у Паризькому салоні. Попри відразливе ставлення Моне і його друзів до антипрогресивної позиції журі Салону — до якого входили лише «свої» люди, які приймали на виставки лише дуже традиційні, ідеалізовані картини, — у них не було іншого виходу, аніж подати свої картини на розгляд. Навіть гірше, Салон надавав перевагу історичним сценам і образній тематиці, а от пейзажі й натюрморти вважалися другосортними. Щоправда, така тенденція починала змінюватися. У 1830-х роках відразу декілька художників, як-от Жан-Батіст Каміль Коре і Теодор Руссо, почали отримувати визнання саме за свої пейзажі, і молодий Моне вирішив рухатися у тому ж напрямі, обравши тематику, в якій він почувався найбільш впевнено.

Моне подав на розгляд журі Салону 1865 року дві картини, одією з яких була робота «La Pointe de la Hève під час відливу». Завдяки цій картині стає зрозуміло, що 24-річний художник уже володів непересічним талантом. Він надзвичайно майстерно змальовує мінливу погоду Нормандії — бірюзове й азурове світло сяє на яскраво освітлене море, над яким нависають темні важкі хмари. Моне пощастило: Салон прийняв обидві його картини, і вони навіть отримали схвальний відгук критиків.

La Pointe de la Hève під час відливу
Карт. Моне, 1865 р.

[Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

Ориг. 1865 г.
100 x 100 см
Національний музей Каліфорнії, Форт-Сент-Джонс, Сан-Дієго